

اقتصاد مقاومتی و آموزش

آن‌ها سر و کار داریم نیز چنان بدیهی است که شاید نیازی به تأکید براهمیت‌شان وجود نداشته باشد.

شاید بسیاری از معلمان مباحث مربوط به فیزیک جدید را چندان دوست نداشته باشند و آن‌ها را بار سنگینی بر برنامه‌درسی تلقی کنند. اما باید توجه داشت که فناوری‌های مبتنی بر این مباحث به‌طور گسترده وارد زندگی ما شده‌اند و درک مفاهیم مرتبط با این حوزه مورد نیاز همهٔ افراد جامعه است. البته باید تأکید کرد که این مطالب نباید در سطح پیچیده و با تأکید بر معادله‌های ریاضی مشکل‌آفرین ارائه شوند، بلکه با اندکی تلاش می‌توان آن‌ها را به‌صورت ساده و مفهومی‌طوری بیان کرد تا در حالی که شناخت لازم را در اختیار شاگردان می‌گذرانند آن‌ها را سردرگم نکنند.

سرانجام، باید متذکر شد مسائل زیست‌محیطی که تاکنون نقش بارزی در مطالب درسی و مباحث آموزشی ما نداشته‌اند، اکنون یکی از مهم‌ترین چالش‌هایی را تشکیل می‌دهند که افراد نه‌تنها در کشور ما، بلکه در سراسر جهان با آن روبه‌رو هستند. شاگردان باید با اصول اولیه و مهم فیزیک محیط‌زیست آشنا شدند تا بتوانند زندگی بهتر و سالم‌تری داشته باشند. این مباحث را می‌توان به‌صورت ساده و مفهومی و در ارتباط به آنچه مدام با آن روبه‌رو هستیم، مانند مبحث مربوط به وارونگی و ریزگردها و غیره مطرح و بر راه‌های مبارزه با آن‌ها تأکید کرد.

معلمان ما با تربیت نیروی انسانی کشور بزرگ‌ترین سرمایه آن را تأمین می‌کنند. کشور ما از امکانات بسیار گسترده‌ای برای تولید ثروت برخوردار است. تنوع اقلیم، منابع معدنی، محصولات کشاورزی متنوع، و منابع انرژی غنی و مهم‌تر از همه نیروی انسانی تحصیل کرده سرمایه‌های مهم کشورمان را تشکیل می‌دهند. اما با وجود این همه سرمایه، به لحاظ درآمد سرانه و تولید ناخالص ملی، رتبهٔ ما در جهان به هیچ وجه شایستهٔ کشوری با این همه امکانات نیست. تنها راه غلبه بر این مشکل تربیت نیروی انسانی کار آزموده و مدیریت صحیح سرمایه‌هاست. البته باید تأکید کرد که همراه با توسعه مهارت تمرکز بر مسائل اخلاقی نیز بسیار حائز اهمیت است. شاگردان باید به‌گونه‌ای تربیت شوند که واقعا به این باور برسند که پیشرفت جز تأکید بر توسعهٔ کل جامعه امکان‌پذیر نیست. افراد باید منفعت جامعه را مقدم بر نفع شخصی بدانند. هر کشور وقتی پیشرفت می‌کند که افراد آن منافع جمعی را بر نفع شخصی خود ترجیح دهند.

در آستانهٔ شروع فعالیت‌های آموزشی در سالی هستیم که شعار آن «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» انتخاب شده است. حال شاید برای برخی از افراد اقتصاد، بیشتر به تجارت و بازار مربوط شود و ارتباط آن با آموزش چندان روشن و بدیهی نباشد. اما می‌خواهم تأکید کنم که یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های تحقق یافتن هدف مورد نظر ما تأکید بر آموزش مؤثر است و نه آموزشی که مهم‌ترین هدف آن قبولی در آزمون‌ها و گرفتن مدرکی باشد که چندان به کار نمی‌آید.

چون با فیزیک سر و کار داریم پس مباحث مطرح شده در درس فیزیک باید به‌گونه‌ای باشد که دانش‌آموزان را برای زندگی در جامعه‌ای بهتر و مرفه‌تر با استفاده از امکانات موجود و اجتناب از هر آنچه ممکن است در دسرافزین باشد آماده سازد. بنابراین، مطالب در هر مورد باید به‌گونه‌ای مطرح شوند که شاگردان بتوانند ارتباط آن‌ها را با چیزی که در زندگی روزمره با آن روبه‌رو می‌شوند به خوبی حس کنند. این موضوع به آن‌ها کمک می‌کند تا متوجه شوند برای چه فیزیک می‌خوانند و یادگرفتن این درس چه تأثیری در رفاه و آسایش و زندگی بهتر آن‌ها دارد. همین‌طور، بهتر است مسئله‌ها و تمرین‌هایی که به شاگردان داده می‌شود در رابطه با چیزهایی باشند که در زندگی روزمره خود با آن‌ها مواجه می‌شوند؛ همچنین بهتر است مطالب طوری مطرح شوند که ضمن جلب توجه شاگردان به موضوع مربوطه به آن‌ها کمک کند تا خودشان به نتیجه مورد نظر برسند و نه اینکه حقایق به اطلاع آن‌ها رسانده شود. به عبارت دیگر، مباحث درسی باید طوری مطرح شوند که شاگردان با روش علمی برخورد به جهان آشنا شوند. خوشبختانه مباحث مختلف فیزیک ارتباط روشن و تنگاتنگی با شرایط مختلفی دارند که همه روزه با آن مواجه می‌شویم. مباحث درس مکانیک در همه رفت و آمدها و فعالیت‌های مختلف ما دخیل‌اند و آگاهی از آن‌ها می‌تواند نقش مؤثری در سلامت، رانندگی بهتر، و اجتناب از حوادث ناخوشایند داشته باشد. هنوز بسیاری از افراد کمربند ایمنی را از ترس پلیس می‌بندند و متوجه اهمیت آن در حفظ جان افراد در هنگام تصادف نیستند.

آگاهی از آنچه در مباحث گرما و ترمودینامیک مطرح می‌شود نقش مؤثری در طراحی بهتر ساختمان‌ها و آسایش بیشتر در داخل خانه‌ها دارد. همین‌طور، خانم‌های خانه‌دار هنگام فعالیت‌های روزانه خود مدام با این مباحث روبه‌رو هستند. اهمیت الکترواسته و مغناطیس در دستگاه‌های مختلفی که با